

Aan de voorzitter en leden van de
Vaste Commissie voor Financiën uit de
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Briefnummer
20/10.231/DJS

Onderwerp
Commentaar op pakket Belastingplan en
Liquidatie- en stakingsverliesregeling

Den Haag
25 september 2020

Telefoonnummer
070-3490432
E-mail
sinke@vnoncw-mkb.nl

Hoogedelgestrenge dames en heren,

Bijgaand sturen wij u onze reactie op de wetsvoorstellen die gezamenlijk het pakket Belastingplan 2021 vormen. Ons commentaar op dit pakket treft u – per wetsvoorstel – in de bijlage aan. Dat omvat ook onze reactie op het Wetsvoorstel Wet beperking liquidatie- en stakingsverliesregeling dat vooralsnog geen onderdeel uitmaakt van het pakket Belastingplan maar waarvan de beoogde inwerkingtreding 1 januari 2021 is.

Inleiding

Het coronavirus zorgt voor een ongekende wereldwijde gezondheids- en economische crisis. Nu een deel van de contactbeperkingen is opgeheven, veert de economie deels terug. Nederland doet het daarbij iets minder slecht dan de meeste andere landen. Toch is de schade fors en zal deze zich grotendeels nog manifesteren: om de continuïteit te waarborgen, zullen veel ondernemingen alsnog moeten saneren en reorganiseren. Het aantal faillissementen zal toenemen en de werkloosheid zal oplopen. De zwaarste klappen zijn nu terechtgekomen bij (MKB-)ondernemers, zzp'ers en flexwerkers.

De verwachting van het CPB is dat de Nederlandse economie in 2020 krimpt met 5%. De wereldwijde recessie zorgt voor een sterke afname van de export (-5%), de consumptie (-6%) en de investeringen (-8%). Volgend jaar zou de economie iets kunnen herstellen maar de werkloosheid loopt op naar 6% in 2021, bijna een verdubbeling ten opzichte van 2019. Deze verwachting gaat ervan uit dat er geen grootschalige nieuwe uitbraken van het virus optreden. Voorts is er de reële dreiging van een harde Brexit per 1 januari wat een zware impact zal hebben op ondernemers en de economie.

Dat de cijfers iets gunstiger zijn dan eerder verwacht komt vooral door het steunpakket dat het kabinet met sociale partners heeft gemaakt. Dat steunpakket helpt werkenden en de bedrijven waar zij werken door deze moeilijke tijd heen. Door in te zetten op

investeringen kunnen we de duur en scherpste van de recessie matigen. Als we nu investeren in ons toekomstig verdienvermogen dan kunnen we verder bouwen aan een sterke, inclusieve samenleving met kansen en welvaart voor iedereen.

Aanjagen van de private investeringen

Het kabinet kondigt aan dat bij Nota van Wijziging een Baangerelateerde Investeringskorting (BIK) zal worden voorgesteld. De BIK laat ondernemers een percentage van de gedane investeringen in mindering brengen op de loonheffing. Het kabinet wil deze korting tijdelijk invoeren per 2021 als crisismaatregel. Hoewel de details van de regeling nog niet bekend zijn achten VNO-NCW en MKB-Nederland dit een verstandige maatregel in het huidige economische tijdsgewricht. Zoals gezegd lopen de investeringen hard terug en dat heeft gevolgen voor het toekomstige verdienvermogen en daarmee werkgelegenheid op lange termijn. Zo'n 80-85% van de investeringen in Nederland is afkomstig uit de private sector. Maar de solvabiliteit van bedrijven is door coronacrisis fors afgenomen. Ondernemingen zijn verzwakt en hebben minder ruimte om te investeren. Er lijkt daardoor een groot investeringsgat te ontstaan dat over de periode 2020-2022 ten opzichte van het pre-corona groeipad kan oplopen tot € 45-50 miljard, ruim 5% van het BBP.

Als we ons uit de crisis willen investeren zijn overheidsinvesteringen belangrijk, maar moet het echte volume vanuit de markt komen. Dat is niet alleen voor de korte termijn relevant maar ook om op langere termijn succesvol te kunnen zijn. Het opbouwen van productiecapaciteit is noodzakelijk voor het verdienvermogen op langere termijn. Doen we dat niet dan treedt hysteresis op; met verouderde kennis en productiemiddelen zal de welvaart afnemen. We moeten ervoor zorgen dat we de nationale productiecapaciteit in stand houden zodat er ook in de toekomst voldoende banen zijn voor Nederlanders. Alleen dan kan sneller economisch herstel optreden en wordt de staart van de coronacrisis korter. Graag verwijzen wij naar het rapport *Investeren in herstel en groei van het mkb* van het Nederlands Comité voor Ondernemerschap waarin wordt gepleit voor een tijdelijke fiscale investeringskorting van 10-20% het investeringsbedrag. De maatregel scoort hoog op impact en haalbaarheid. Er wordt in dat rapport ook verwezen naar de nieuwe investeringspremie die Oostenrijk in juli 2020 aankondigde.

Behalve de positieve lange termijneffecten leidt de maatregel ook tot lagere lasten op arbeid wat op korte termijn de loonkosten verlaagd en een positief effect zal hebben op de werkgelegenheid. Zo snijdt het mes aan twee kanten. Bij de vormgeving moet ervoor worden gezorgd dat het MKB goed toegang heeft tot het geheel aan investeringsregelingen zoals naast de BIK, ook de KIA, MIA en EIA.

Beperking verrekening verliezen

Het kabinet wil de verliesverrekening ingrijpend herzien vanaf 2022. Verliezen kunnen in de tijd onbeperkt worden verrekend maar per jaar slechts verrekenbaar tot 50% van de winst. Temporisering van verliesverrekening kan ertoe leiden dat al winstbelasting moet worden betaald terwijl er per saldo nog geen winst is gerealiseerd. Dit voorstel

levert dan ook een omvangrijke lastenverzwaring op voor het bedrijfsleven. In het rapport van de Adviescommissie Ter Haar (geschreven voor de crisis) wordt gewezen op het negatieve effect op reële investeringen in Nederland. Juist nu zou goed moeten worden nagedacht over de vormgeving zodat de economische schade wordt beperkt:

- de parameters moeten internationaal competitief zijn (zie tabel), dus verrekening van verliezen tot 60-70% van de winst en een mkb-drempel van € 1-3 miljoen;
- temporisering moet niet zien op achterwaartse verliesverrekening (*carry back*), zodat liquiditeit in de onderneming blijft;
- alle verliezen moeten gelijk behandelen volgens de nieuwe regel, dus ook liquidatie- en stakingsverliezen, alsmede houdsterverliezen. Temporisering kan zo dienen als financieringsbron voor een liquidatieverliesregeling zonder geografische beperking;
- er moet een passende regeling komen voor de overgang naar het nieuwe systeem.

	Begrenzing winst	Drempelwaarde	Verrekeningstermijn
Italië	80%		Onbeperkt
VS	80%		Onbeperkt
Oostenrijk	75%	€ 1 miljoen	Onbeperkt
België	70%	€ 1 miljoen	Onbeperkt
Duitsland	60%	€ 1 miljoen	Onbeperkt
VK	50%	£ 5 miljoen	Onbeperkt
Frankrijk	50%	€ 1 miljoen	Onbeperkt
Nederland (voorstel)	50%	€ 1 miljoen	Onbeperkt

Versobering zelfstandigenaftrek

Het voorstel om de zelfstandigenaftrek verder te verlagen kan niet op onze steun rekenen. Het kabinet wil het verschil in belastingheffing tussen werknemers en zelfstandigen verkleinen. Door alleen te versoberen wordt echter niet aangesloten bij het advies van de Commissie Borstlap. Die adviseert om de fiscale faciliteiten beter te richten op het in de onderneming aanwezige kapitaal. Ondernemerschap is en blijft van cruciaal belang voor onze welvaart. Als we daar invulling aan willen geven is enkel bezuinigen op de zelfstandigenaftrek niet de oplossing. Het gaat om de vraag hoe faciliteiten beter kunnen worden gericht op de positieve *spill-over* effecten van ondernemerschap (investeren, innoveren, werkgeverschap).

Differentiatie tarieven overdrachtsbelasting

VNO-NCW en MKB-Nederland menen dat, hoewel de voorgenomen afschaffing van de overdrachtsbelasting voor jongeren de kansen voor starters op de woningmarkt vergroot en vanuit dat perspectief positief is, de maatregel niet direct leidt tot verhoging van de woningproductie. Verruiming van het budget voor startersleningen heeft dat positieve effect wel. In het verlengde daarvan wijzen wij op de negatieve gevolgen voor de nieuwbouw van het verhogen van de overdrachtsbelasting naar 8% voor woningcorporaties en beleggers, waar eigenlijk een lastenverlichting nodig is om tot meer betaalbare nieuwbouw en transformatie te komen. Wij achten het van belang de effectiviteit van dergelijke maatregelen te bezien, vooral waar het gaat om de kansen van starters op de woningmarkt, op het prijsniveau op de woningmarkt en op de

investeringscapaciteit van partijen die essentieel zijn voor de bouw van woningen in het gereguleerde segment en in het middensegment.

Tariefstijging Opslag Duurzame Energie

De almaar oplopende ODE tarieven tasten de investeringsruimte van ondernemers voor verduurzaming en CO₂-reductie aan. Wij zouden graag zien dat het kabinet de beschikbare middelen inzet om de liquiditeitspositie van de getroffen MKB-ondernemingen in sectoren zoals voedsel, bouwkeramiek (bakstenen, dakpannen en tegels), papier, chemie en glastuinbouw te verbeteren zodat ze in staat worden gesteld de voor verduurzaming noodzakelijk investeringen te doen.

CO₂-heffing industrie

VNO-NCW en MKB-Nederland stellen de volgende aanpassingen voor:

a. een optimale aansluiting van de CO₂-heffing op de European Green Deal

Het moment hiervoor zou kunnen zijn: (1) direct bij invoering van de reductie doelstelling door de EU of (2) per 2023 omdat er dan een herijking van het tarief plaatsvindt en dus een logisch moment om bij de Europese aanpak aan te sluiten.

b. Noodventiel

Voor een groot aantal bedrijven is er op de korte termijn geen infrastructuur beschikbaar om de energietransitie in te zetten. Het gaat hier bijvoorbeeld om bedrijven die niet in de 5 regionale hoofdclusters gevestigd zijn, maar in perifere gebieden. Ondernemingen in sectoren zoals voeding, papier en bouwkeramiek en glas; MKB-bedrijven zonder toegang tot infrastructuur, geen toegang tot subsidies zoals de SDE++ of niet de benodigde vergunningen krijgen. Voor hun leidt dit voorstel tot een onvermijdbare last en vragen wij om een uitzondering op het betalen van CO₂-heffing (noodventiel).

Liquidatie- en stakingsverliezen

VNO-NCW en MKB-Nederland pleiten voor een gebalanceerde regeling rond liquidatie- en stakingsverliezen waarbij oneigenlijk gebruik en kunstmatig uitstel wordt bestreden maar tegelijk de internationale actieradius van het bedrijfsleven niet wordt beperkt. Het wetsvoorstel beperkt de aftrek van liquidatie- en stakingsverliezen boven € 5 miljoen als geen sprake is van doorslaggevende zeggenschap. Dat raakt situaties in binnen- en buitenland. En alleen al in het buitenland zien we dat 85% van de opgebouwde investeringen door MKB meer is dan € 5 miljoen, en dat in 30% van de gevallen sprake is van een minderheidsbelang, bijvoorbeeld via joint ventures. De maatregel raakt dus niet alleen grote bedrijven maar weldegelijk ook MKB.

Wij begrijpen niet wat de economische logica is om reële verliezen alleen in aanmerking te nemen als sprake is van doorslaggevende zeggenschap. Voor ondernemers is het net zo belangrijk om een geleden verlies te kunnen verrekenen dat volgt uit een minderheidsbelang als een verlies uit een meerderheidsbelang. De verwachting is dan ook dat de maatregel niet bijdraagt aan de internationalisering van het Nederlandse bedrijfsleven, inclusief de investeringen in ontwikkelingslanden.

Daarom verzoeken wij de voorgestelde vormgeving te heroverwegen en de verrekening van liquidatie- en stakingsverliezen vorm te geven langs de lijnen van de voorgenomen temporisering van de algemene verliesverrekening. Temporisering (verrekening tot een percentage van de winst) biedt extra voordelen ten opzichte van onderhavig voorstel:

- Er ontstaat een effectiever systeem dat een bodem legt in de Vpb. Via temporisering ontstaat een robuust systeem waarbij alle liquidatie- en stakingsverliezen (binnenlands, buitenlands, EU of non-EU) de Nederlandse Vpb-grondslag nog maar beperkt verlagen en resteert altijd belastbare winst.
- Er hoeft geen geografisch onderscheid te worden gemaakt tussen verliezen en Nederland sluit beter aan bij wat gebruikelijk is in andere landen.
- Er is geen aanscherping nodig voor de bezitseys waardoor het MKB wordt ontzien.
- Bedrijfseconomisch is deze vormgeving minder schadelijk zolang verliezen conform de hoofdregel onbeperkt voorwaarts verrekenbaar blijven. Enerzijds zal dan niet altijd volledige verrekening van verlies mogelijk zijn, anderzijds behouden de resterende verliezen commercieel hun volledige waarde naar de toekomst.

Wij verzoeken u onze reactie bij uw beschouwingen over genoemde wetsvoorstellen te betrekken. Een afschrift van deze brief met bijlage is gestuurd naar de Staatssecretaris van Financiën en de Minister van Economische Zaken en Klimaat.

Hoogachtend,

Ingrid Thijssen
Voorzitter VNO-NCW

Jacco Vonhof
Voorzitter MKB-Nederland

Bijlage: Commentaar VNO-NCW en MKB-Nederland op:

1. Wetsvoorstel Belastingplan 2021 (Kamerstuk 35.572)
2. Wetsvoorstel Overige Fiscale Maatregelen (Kamerstuk 35.573)
3. Wetsvoorstel Wet differentiatie overdrachtsbelasting (Kamerstuk 35.576)
4. Wetsvoorstel ODE-tarieven 2021 en 2022 (Kamerstuk 35.579)
5. Wetsvoorstel Wet CO₂-heffing industrie (Kamerstuk 35.570)
6. Wetsvoorstel Wet beperking liquidatie- en stakingsverliesregeling (Kamerstuk 35.568)

1. Wetsvoorstel Belastingplan 2021 (Kamerstuk 35.572)

Verlaging zelfstandigenaftrek

Het kabinet stelt voor om de afbouw van de zelfstandigenaftrek te versnellen, waarbij vanaf 1 januari 2021 de zelfstandigenaftrek van € 7.030 tot en met 2027 wordt verlaagd met € 360 per jaar (in plaats van met € 250 per jaar) en per 1 januari 2028 met € 390 (eerder € 280), alsmede in de jaren daarna met € 110 tot uiteindelijk € 3.240 in 2036.

Het kabinet stelt hiermee opnieuw een versobering van de zelfstandigenaftrek voor door een versnelling aan te brengen in het huidige afbouw pad en het afbouw pad ook langer door te laten lopen. Dit is de vierde versobering in korte tijd en ook nog in een ernstige economische crisis. Eerder is ervoor gekozen om aftrek nog slechts mogelijk te maken tegen het tarief van de eerste schijf, de zelfstandigenaftrek niet meer te indexeren en vorig jaar is een steil afbouwpad tot € 5.000 ingevoerd. De maatregel raakt honderdduizenden hardwerkende zelfstandig ondernemers met bijvoorbeeld een eenmanszaak of vennootschap onder firma, veelal ondernemers met kapitaalintensief machinepark en personeel op de loonlijst.

Het kabinet zegt het verschil in belastingheffing tussen werknemers en zelfstandigen te willen verkleinen en aan wil sluiten bij de conclusies van de Commissie Borstlap. Door alleen te versoberen sluit het kabinet juist niet aan bij de Commissie Borstlap. Die adviseert namelijk om de fiscale faciliteiten beter te richten op het in de onderneming aanwezige kapitaal. De Commissie Borstlap adviseert niet ondoordacht snoeien in de faciliteiten, maar een schuif naar investeringsfaciliteiten. Ondernemerschap is en blijft van cruciaal belang voor onze welvaart.

De vraag is dus hoe we naar toekomst toe omgaan met de ondernemersfaciliteiten en daadwerkelijk invulling geven aan de conclusies van de Commissie Borstlap. Behalve het beter richten van faciliteiten op de positieve *spill-over* effecten van ondernemerschap (investeren, innoveren, werkgeverschap), zou daarbij ook moeten worden gekeken naar de verhouding tussen IB-ondernemers en Vpb-ondernemers en de gemiddelde en marginale belastingdruk bij verschillende inkomensniveaus. Het is beter eerst een compleet beeld te schetsen zodat daaraan beleidsconclusies kunnen worden verbonden.

Coronareserve en herinvesteringsreserve

De coronareserve in de vennootschapsbelasting is een zeer welkom instrument om de liquiditeitspositie van belastingplichtigen snel te verbeteren. Bij het bepalen van de winst over 2019 kan een coronareserve worden gevormd voor het gehele of gedeeltelijke zogenoemde ‘corona-gerelateerde verlies’ dat zich naar verwachting in het jaar 2020 voordoet.

In het verlengde hiervan vragen wij aandacht voor ondernemers die door de coronacrisis vertraging ondervinden bij de uitvoering van voorgenomen vervangingsinvesteringen.

Daardoor dreigen zij in de knel te komen met de herinvesteringsstermijn zoals die geldt voor de herinvesteringsreserve. In dat geval moet de herinvesteringsreserve vrijvallen en zal in veel gevallen de investering helemaal niet meer kunnen plaatsvinden. Wij pleiten daarom voor een relatief simpele aanvullende maatregel waarbij de herinvesteringsstermijn wordt verlengd met twee jaar voor ondernemers die als gevolg van de coronacrisis vertraging ondervinden bij het uitvoeren van een vervangingsinvestering. De maatregel heeft geen budgettaire gevolgen.

Aanpassen tarief vennootschapsbelasting en box 2

In het licht van de economische situatie wordt de voorgenomen tariefsverlaging van 25 naar 21,7% per 2021 geschrapt maar worden de middelen meer gericht op het aanjagen van private investeringen en het MKB. Voor het MKB gaat het tarief van de verder omlaag van 16,5 naar 15% en wordt de eerste tariefschijf verlengd naar € 245.000 en in 2022 naar € 395.000. Het verschil tussen het hoge en lage tarief wordt hiermee 10%-punt. Dat is een substantieel verschil en de vraag is of hiervan effecten uitgaan op de doorgroei van MKB-bedrijven. Het kan ertoe leiden dat activiteiten worden opgeknipt of dat men niet kiest voor het vormen van een fiscale eenheid. Dat laatste staat uiteindelijk in de weg aan concernvorming. Wij bepleiten monitoring van deze mogelijke gevolgen.

Wij wijze erop dat het tarief van box 2 in 2021 wordt verhoogd naar 26,9% ondanks dat het tarief van de vennootschapsbelasting in de tweede schijf niet omlaaggaat. Wij achten dat niet consistent met de eerder gevoerde argumentatie van het kabinet dat het tarief van box 2 omhoog moest omdat het tarief van de vennootschapsbelasting omlaag zou gaan. Nu dit laatste niet doorgaat, zou de box 2-tariefstijging ook achterwege moeten blijven. Uit deel 5 van het bouwstenen rapport (belasten van (inkomen uit) aanmerkelijk belang) blijkt dat de DGA gemiddeld de hoogste belastingdruk kent in vergelijking tot de IB-ondernemer en de werknemer in loondienst. Hoe valt het wel doorgaan van de tariefsverhoging in box 2 te rijmen met het streven van het kabinet naar een globaal evenwicht?

Verhoging tarief innovatiebox

Ondernemingen die zich bezighouden met innovatieve projecten voor immateriële activa kunnen onder voorwaarden profiteren van de innovatiebox. Via deze innovatiebox zijn de voordelen uit innovatieve activiteiten nu belast tegen een Vpb-tarief van 7%. Dit tarief gaat in 2021 omhoog naar 9%. Het mag duidelijk zijn dat de uitstralingseffecten van het opnieuw verhogen van het innovatiebox-tarief zeer negatief zijn. In 2018 ging het tarief al omhoog van 5 naar 7%. De internationale positie van Nederland vraagt ook om een voldoende aantrekkelijk regime voor succesvolle innovatie. Een tiental landen in Europa heeft een innovatiebox. De innovatiebox is een internationaal aanvaard instrument ter stimulering van innovatieve activiteiten en vormt geen schadelijke belastingconcurrentie, maar is veeleer een *best practice*. Vraag is wat onderhavig voorstel betekent voor de doelstelling van de overheid om de private R&D-uitgaven in Nederland te vergroten. Net als voor de WBSO geldt ook voor de

innovatiebox dat stabiliteit van de regeling cruciaal is voor de effectiviteit. Innovatie kan ook niet los worden gezien van investeringen: hoe verhoudt zich dan de wens van het kabinet om investeringen aan te jagen met de BIK, maar innovatie in algemene zin te ontmoedigen met een stijging van het tarief van de innovatiebox.

Aanpassen minimumkapitaalregel en bankenbelasting

Vanaf 1 januari 2019 is de wettelijke mogelijkheid om de vergoeding over AT1-kapitaal in aftrek te brengen afgeschaft. Daarbij was het uitgangspunt dat deze instrumenten fiscaal als eigen vermogen zouden worden aangemerkt. Als gevolg van jurisprudentie kwalificeert AT1-kapitaal fiscaal als schuld, waardoor de vergoeding over AT1-kapitaal weer fiscaal aftrekbaar is. Daarom wordt voorgesteld om ook de toepassing van de minimumkapitaalregel aan te passen en AT1-kapitaal niet langer aan te merken als kapitaal. Verwacht mag worden dat daarmee de zaak budgettair rondloopt. Er wordt echter voorgesteld om daarenboven ook het percentage van de minimumkapitaalregel per 1 januari 2021 te verhogen van 8% naar 9%. Dit oogt als een dubbele maatregel.

De invoering van de minimumkapitaalregel leidde tot een lastenverzwaring voor de financiële sector van € 392 miljoen, daar komt nu structureel € 130 miljoen bovenop. Bovendien wordt de bankenbelasting tijdelijk verhoogd met € 225 miljoen en blijft de verlaging van de winstbelasting achterwege. De belastingdruk van banken is de laatste jaren zorgelijk toegenomen en beduidend hoger komen te liggen dan de belastingdruk van overige ondernemingen in Nederland. Ook de internationale positie van de banken moet in ogenschouw worden genomen.

Vervroeging belastbaar feit BPM

In de BPM wordt het belastbaar feit vervroegd van (de facto) de tenaamstelling in het kentekenregister naar de inschrijving in het kentekenregister. In dat kader wordt ook het afschrijvingspercentage van een gebruikt motorrijtuig – die mede de BPM-grondslag bij gebruikte motorrijtuigen bepaalt – te bepalen op basis van de toestand van het gebruikte motorrijtuig op het moment van het onderzoek naar de identiteit van het motorrijtuig door de Dienst Wegverkeer (RDW) voor de inschrijving.

De vervroeging van het belastbare feit heeft voor de autobranche grote gevolgen van zowel financiële als organisatorische aard. Een van de financiële gevolgen is dat de import van een auto duurder wordt. Bij import geldt op dit moment dat bij eerste registratie – dat is de identificatie door de RDW – de BPM wordt vastgesteld. Omdat de verkoop enige maanden later kan plaatsvinden, wordt de waardedaling in de tussenliggende periode na een bezwaar tegen de eigen aangifte verwerkt. Daardoor wordt op het moment waarop de auto op naam van de koper wordt gesteld het juiste bedrag aan BPM geheven. Deze handelwijze leidt ertoe dat de importeur van een auto hetzelfde bedrag aan BPM betaalt als een klant die in Nederland een gebruikte auto koopt. De klant betaalt de nog op de auto rustende BPM op het moment waarop de auto op zijn naam wordt gesteld. Het voorstel om het belastbare feit te vervroegen, heeft tot gevolg dat gelijke gevallen ongelijk behandeld gaan worden.

Door het betaalmoment naar voren te halen, ontstaat een liquiditeitsbeslag bij de importeur met een zogenoemde artikel 8-verklaring. Op basis van die verklaring hebben importeurs een borg gesteld bij de fiscus en mogen zij de BPM betalen in de maand nadat deze verschuldigd is geworden. Nu dit moment naar voren wordt gehaald betekent dit voor de importeurs een beslag op liquide middelen. Mede omdat de verkoop van nieuwe voertuigen door de coronacrisis sterk is teruggefallen, is evident dat dit extra liquiditeitsbeslag zeer ongewenst is.

Bovendien ontstaat enige onduidelijkheid met betrekking tot de btw. Op dit moment is de BPM voor de btw een doorlopende post, waardoor de BPM niet tot de grondslag voor de btw behoort. Door het betaalmoment voor de BPM naar voren te halen tot een moment waarop de koper nog niet bekend is, zou gesteld kunnen worden dat de BPM niet meer “door of namens de koper” betaald wordt en dat geen sprake meer is van een doorlopende post. Het gevolg zou zijn dat btw over de BPM is verschuldigd (en de voertuigen dus duurder worden), waardoor een ongelijke btw-behandeling ontstaat ten opzichte van voertuigen die in opdracht van de koper worden gezocht en direct worden verkocht. Een ongelijkheid waarvoor geen rechtvaardiging bestaat en die door een ondernemer niet aan een klant is uit te leggen. Wij nemen met de branche aan dat van een ongelijke behandeling geen sprake zal zijn en dat het naar voren halen van het betaalmoment van de BPM geen gevolgen heeft voor de btw.

Mocht het voorstel onverhoopt worden ingevoerd, dan zal de branche de schade proberen te beperken door het moment van registreren en tenaamstelling zo dicht mogelijk bij elkaar te brengen. Dit vergt een reorganisatie van het gehele proces. Een mogelijke oplossing is het voertuig pas te registreren/importeren op het moment dat het voertuig is verkocht. Dit heeft voor de branche echter als groot nadeel dat een potentiële klant langere tijd moet wachten op de levering van de auto. Een reeds gekentekende auto kan bijna direct worden meegenomen en dat is wat de consument wil. Wordt het voorstel ingevoerd, dan ontstaat een nieuwe vorm van concurrentie tussen importauto's (nieuwe en gebruikte) en reeds in Nederland rijdende auto's. Gezien de negatieve gevolgen voor de autobranche, pleiten wij ervoor dit voorstel in heroverweging te nemen.

2. Wetsvoorstel Overige Fiscale Maatregelen (Kamerstuk 35.573)

Verduidelijken berekeningswijze kleinschaligheidsinvesteringsaftrek (KIA)

Het kabinet stelt voor de berekeningswijze van de KIA aan te passen in het geval een onderneming onderdeel uitmaakt van een samenwerkingsverband, zoals een maatschap of een vof. Wij lezen deze aanpassing zo dat waar de Hoge Raad oordeelde dat een ondernemer recht heeft op het maximumbedrag van de investeringsaftrek, het kabinet besluit dit niet meer toe te staan maar slechts een evenredig gedeelte daarvan in aftrek toe te laten. Wij achten dat ongewenst en zien hierin een expliciete inperking van de kleinschaligheidsinvesteringsaftrek die MKB helpt te investeren in de eigen onderneming.

3. Wetsvoorstel Wet differentiatie overdrachtsbelasting (Kamerstuk 35.576)

Met de invoering op 1 januari 2021 van een eenmalige vrijstelling in de overdrachtsbelasting wordt beoogd de woningmarktpositie van koopstarters te verbeteren. Starters die op het moment van de verkrijging meerderjarig zijn, maar jonger dan vijfendertig jaar, de vrijstelling niet eerder hebben toegepast en de woning als hoofdverblijf gaan gebruiken, komen voor de vrijstelling in aanmerking. Daarnaast wordt het algemene tarief van de overdrachtsbelasting met ingang van 1 januari 2021 verhoogd van 6% naar 8%. Een andere wijziging is dat het bestaande verlaagde tarief van 2% voor woningen met ingang van 1 januari 2021 nog slechts geldt voor de verkrijging van een woning door een verkrijger die de woning als hoofdverblijf gaat gebruiken. Alle andere verkrijgers van woningen worden aangemerkt als belegger, waarvoor het algemene tarief van 8% gaat gelden. Dit betekent dat verkrijgingen van woningen door o.a. woningcorporaties en institutionele beleggers, verkrijgingen waarvoor nu het 2%-tarief geldt, onder het 8%-tarief gaan vallen.

Wij steunen beleid dat erop is gericht starters en doorstromers meer kansen te geven op de woningmarkt maar vrezen dat het voorstel bijdraagt aan verdere prijsstijgingen en dat het tekort aan woningen dreigt op te lopen. In dit verband memoreren wij de conclusies in het rapport *Verkenning differentiatie starters en beleggers*. Het lijkt verstandig goed te kijken naar de effectiviteit van de maatregel waar het gaat om de kansen voor starters, het prijsniveau en de investeringscapaciteit van partijen die essentieel zijn voor de bouw van woningen.

Doelmatigheid

Over de doelmatigheid wordt in de MvT opgemerkt: “Het budgettair beslag van de startersmaatregel is aanzienlijk en de onzekerheid over de daadwerkelijke effecten op de positie van starters op een woningmarkt, die gekenmerkt wordt door aanzienlijke aanbodbeperkingen, is ongewis.” Deze opmerking geeft kernachtig weer waarom dit wetsvoorstel maar beperkt bijdraagt aan de oplossing van een reëel probleem.

De kosten voor deze startersfaciliteit in de periode 2021-2025 worden begroot op € 330 miljoen tot € 388 miljoen per jaar. Er is een reëel risico dat een belangrijk deel van dit bedrag zich in hogere woningprijzen uit en zullen niet koopstarters, maar woningverkopers hiervan profiteren. De lasten van beleggers en corporaties stijgen door de maatregel vanaf 2021 jaarlijks structureel met € 600 miljoen voor woningen en € 249 miljoen voor niet-woningen. Dit zal leiden tot aanzienlijk minder investeringen in huurwoningen in de komende jaren terwijl een aanvullende investeringsprikkel daar ook van belang is. Per saldo onttrekt het kabinet hiermee alleen al in de periode 2021-2025 jaarlijks tussen de € 461 miljoen tot € 519 miljoen extra aan de sector.

Het werkelijke probleem op de woningmarkt is dat er te weinig woningen beschikbaar zijn. Dat is onlangs ook bevestigd in het rapport *Staat van de Woningmarkt 2020*, dat het kabinet in juni 2020 naar de Tweede Kamer is gezonden. Het rapport beschrijft de

belangrijkste ontwikkelingen in de woningmarkt van het afgelopen jaar. Uit het rapport blijkt onder meer dat er momenteel een tekort is van 331.000 woningen (4,2% van de woningvoorraad). Schaarste leidt tot prijsstijgingen, waardoor het onder meer voor starters moeilijk is een passende woning te vinden. De oplossing moet ook worden gevonden aan de aanbodkant: de schaarste wegnemen, dus meer bouwen.

Tariefstijging

Waar de effecten van de vrijstelling ongewis zijn, is dat niet het geval voor de negatieve effecten van de voorgestelde tariefstijgingen:

- Voor (mkb-)ondernemers stijgt de overdrachtsbelasting met ingang van 1 januari 2021 van 6% naar 8%. Dit leidt bij een aankoop van een eenvoudig bedrijfspand van € 200.000 al tot een kostenstijging van € 4.000.
- Omdat aan het verlaagde tarief van 2% voor woningen de voorwaarde wordt gekoppeld dat het moet gaan om verkrijgingen door natuurlijke personen die deze woningen als hoofdverblijf gaan gebruiken (anders dan tijdelijk), stijgt met ingang van 1 januari 2021 de overdrachtsbelasting van 2% naar 8% voor belangrijke spelers op de woningmarkt: woningcorporaties, institutionele en andere professionele beleggers. Deze lastenstijging zal zich vertalen in hogere huren en minder investeringen, bijvoorbeeld in duurzaamheid en nieuwe huurwoningen. Omdat de lastenverzwaring moet worden meegenomen in taxaties kunnen beleggers namelijk minder voor huurwoningen betalen, waardoor nieuwbouwprojecten minder snel haalbaar worden en er minder huurwoningen zullen worden gebouwd.
- Voor de verkoop van bestaande huurwoningcomplexen tussen woningcorporaties en beleggers onderling, een onderdeel van de normale bedrijfsvoering, gaat met ingang van 2021 ook het 8%-tarief gelden in plaats van het 2%-tarief. Ook hier een lastenstijging van 6% die de hoogte van de huren en/of investeringen ongunstig zal beïnvloeden.
- Ook de lasten voor verkrijgingen van gebouwen (bijvoorbeeld kantoorpanden) voor herontwikkeling tot courant vastgoed of voor de transformatie in woningen stijgen van 6% naar 8%. Ook hier is sprake van een ongewenste lastenstijging. Voor een gewenste ontwikkeling. Uit het rapport Stand van de Woningmarkt 2020 blijkt dat in 2019 10.000 extra woningen zijn gerealiseerd door transformaties van andere gebouwen.
- Het wetsvoorstel voorziet in een evaluatie van de maatregel na vijf jaar. Daarna komt de vrijstelling voor starters mogelijk weer te vervallen. Echter, het vervallen van de tariefsverhoging voor corporaties en beleggers wordt niet genoemd. Het voorstel heeft daarmee een blijvend negatief effect op investeringen in nieuwbouw van huurwoningen.

Conclusie

VNO-NCW en MKB-Nederland menen dat, hoewel de voorgenomen afschaffing van de overdrachtsbelasting voor jongeren de kansen voor starters op de woningmarkt vergroot en vanuit dat perspectief positief is, de maatregel niet direct leidt tot verhoging van de woningproductie. Verruiming van het budget voor startersleningen heeft dat positieve

effect wel. In het verlengde daarvan wijzen wij op de negatieve gevolgen voor de nieuwbouw van het verhogen van de overdrachtsbelasting naar 8% voor woningcorporaties en beleggers, waar eigenlijk een lastenverlichting nodig is om tot meer betaalbare nieuwbouw en transformatie te komen. Wij achten het van belang de effectiviteit van dergelijke maatregelen te bezien, vooral waar het gaat om de kansen van starters op de woningmarkt, op het prijsniveau op de woningmarkt en op de investeringscapaciteit van partijen die essentieel zijn voor de bouw van woningen in het gereguleerde segment en in het middensegment.

4. Wetsvoorstel wijziging ODE-tarieven 2021 en 2022 (Kamerstuk 35.579)

Het kabinet heeft de ODE opnieuw verhoogd. De aanpassing van de tarieven voor 2020 betekende al voor een aantal sectoren zoals voedsel, bouwkeramiek (bakstenen, dakpannen en tegels), papier, chemie en glastuinbouw een verhoging van meer dan 300%-500%, daaronder heel veel MKB-bedrijven. Helaas heeft het kabinet het tarief niet naar beneden aangepast in weerwil van de motie Lodders (Kamerstukken II 2019/2020, 35302, nr. 42) en de motie Essers cs. (Kamerstukken I 2019/2020, 35304, nr. F).

Het kabinet kiest ervoor om op de korte termijn meer gerichte maatregelen te treffen om het handelingsperspectief van genoemde sectoren te verbeteren. Hiervoor stelt het kabinet de komende 2 jaar aanvullende middelen beschikbaar om bedrijven tegemoet te komen in de energiekosten. De hogere heffing gaat ten koste van de investeringsruimte voor verduurzaming en CO₂-reductie. Wij zouden graag zien dat het kabinet de beschikbare middelen inzet om de liquiditeitspositie van de getroffen ondernemingen te verbeteren zodat ze in staat worden gesteld de voor verduurzaming noodzakelijk investeringen te doen.

5. CO₂-heffing industrie (Kamerstuk 35.570)

Het wetsvoorstel CO₂-heffing industrie bevat de uitwerking van aangekondigde CO₂-heffing industrie in het Klimaatakkoord. De heffing geldt vanaf 2021 en voor de industrie die onder Europese CO₂-emissiehandel valt. De doelstelling is een reductie van 14,3 Mton CO₂. De heffing kent een lineair oplopend tarief maar het exacte prijspad is nog voorlopig. In het wetsvoorstel is aangegeven dat het tarief oploopt vanaf 2021 van € 30 naar € 125 in 2030. Het tarief wordt ieder jaar verhoogd met € 10,56. De CO₂-heffing is het nationale tarief minus de ETS-prijs (€ 30).

Vanaf de invoering van de heffing zullen bedrijven de heffing moeten voldoen. De opgenomen aanloop heeft geen effect op de investeringsbeslissingen van de basisindustrie. De basisindustrie werkt aan de hand van lange termijn investeringen. Een heffingsprijs van € 125 schrikt investeringen in de basisindustrie - waarvan de moederconcern buitenlands zijn - af. Om te anticiperen op de scherp oplopende heffing en de aanscherping van het ETS moeten bedrijven per direct verduurzamingsprojecten financieren en in gang zetten.

Inmiddels heeft de Europese Commissie het reductie doel in de Green Deal op tenminste -55% per 2030 gesteld. De tenminste -55% zal via het EU-ETS worden gerealiseerd. Om *carbon leakage* (weglek van productie, investeringen en werkgelegenheid) te voorkomen stelt de EU een Carbon Border Adjustment Mechanism voor. Nederland voert een nationale heffing in zonder een dergelijke bescherming tegen *carbon leakage*.

Ook de Raad van State is ongerust over het optreden van *carbon leakage* en dat de nationale heffing ten koste gaat van EU-ETS. De eerste vice-voorzitter van de Europese Commissie Frans Timmermans, het PBL, de NEa, DNB en de SER pleiten allen voor een Europese aanpak boven een nationale heffing. Ook de Memorie van Toelichting op de Wet CO₂-heffing industrie stelt, “Versterking van dit systeem (ETS) heeft altijd de voorkeur boven het unilateraal voeren van beprijzingsbeleid voor de Nederlandse industrie, zowel vanuit economisch als vanuit klimaatperspectief”.

VNO-NCW en MKB-Nederland stellen voor om de volgende aanpassingen in de Wet CO₂-heffing industrie op te nemen:

a. *een optimale aansluiting van de CO₂-heffing op de European Green Deal*
Het moment hiervoor zou kunnen zijn: (1) direct bij invoering van de reductie doelstelling door de EU of (2) per 2023 omdat er dan een herijking van het tarief plaatsvindt en daarmee mogelijk een logisch moment is om bij de Europese aanpak aan te sluiten.

b. *Noodventiel*

Voor een groot aantal bedrijven is er op de korte termijn (7 jaar) geen infrastructuur beschikbaar om de energietransitie in te zetten. Het gaat hier bijvoorbeeld om bedrijven die niet in de 5 regionale hoofdclusters gevestigd zijn, maar verspreid over het land in perifere gebieden, het zgn. 6de cluster. Het gaat hier bijvoorbeeld om ondernemingen in sectoren zoals voeding, papier en bouwkeramiek en glas. MKB-ondernemingen zonder toegang tot infrastructuur, geen toegang tot subsidies als de SDE++ of niet beschikken over de benodigde vergunningen krijgen te maken met een onvermijdbare last. Voor deze bedrijven zou een uitzondering moeten worden gemaakt op het betalen van CO₂-heffing (noodventiel), zolang infrastructuur, passende subsidies en vergunningen niet beschikbaar zijn. Hiervoor zullen passende criteria moeten worden ontwikkeld.

6. Wet beperking liquidatie- en stakingsverliesregeling (Kamerstuk 35.568)

Voor economisch herstel moeten bedrijven kunnen investeren en internationaliseren. Economische literatuur¹ laat zien dat ondernemers geen risicovolle investeringen willen doen als het eventuele verlies als gevolg van die investering niet kan worden afgezet tegen het resultaat van de onderneming als geheel. Terecht geeft het kabinet aan dat de mogelijkheid om onverhoopte verliezen in aanmerking te nemen een logisch onderdeel

¹ Zie onder meer Claire Crawford and Judith Freedman, Small Business Taxation, par. 11.6.2

is van het fiscale systeem en het bredere investeringsbeleid. Desondanks stelt het kabinet voor de aftrek van liquidatie- en stakingsverliezen drastisch in te perken.

De Raad van State wijst erop het voorstel komt op het moment dat de OESO bericht dat de COVID-19 pandemie *"has triggered the most severe economic recession in nearly a century"*. Terecht geeft de Raad aan dat de coronacrisis naar verwachting wereldwijd zal leiden tot meer verliezen en meer liquidaties en stakingen. Mogelijk krijgen meer belastingplichtigen dan eerder gedacht op korte termijn te maken met de aanscherpingen uit het wetsvoorstel. De Raad van State wijst erop dat het daarom, nog meer dan anders, voor belastingplichtigen duidelijk moet zijn hoe die aanscherpingen precies uitwerken. De raad wijst er ook op dat de kwantitatieve en de territoriale voorwaarden leiden tot materieel terugwerkende kracht en ingrijpt in lopende liquidatietrajecten. Dit kan tot onevenwichtigheden leiden als het door externe omstandigheden of de aard van de onderneming niet mogelijk is om voor de aanvang van dat boekjaar het vermogen vereffend te hebben of opgehouden te hebben winst te genieten uit die andere staat. Dit is ongewenst met het oog op voorspelbare wetgeving en rechtszekerheid.

VNO-NCW en MKB-Nederland hebben ernstige bezwaren tegen de inperking van liquidatie- en stakingsverliezen op twee punten:

1. Door alleen aftrek toe te staan als het ontbonden lichaam is gevestigd in de EU wordt de internationale actieradius van het Nederlandse bedrijfsleven ernstig beperkt en wordt ondernemen buiten de EU afgestraft, terwijl daar juist daar de groeimarkten zijn. Een geografische beperking van liquidatieverliezen tot de EU is nadelig voor investeringen en daarmee economisch herstel en staat haaks op het internationaliseringsbeleid van het kabinet. Denk ook aan het van belang deze regeling voor ondernemers die in ontwikkelingslanden investeren, bijvoorbeeld in Afrika.
2. Door alleen nog aftrek toe te staan bij doorslaggevende zeggenschap (50%) wordt het MKB onevenredig benadeeld. Uit onderzoek blijkt namelijk dat het MKB in overwegende mate investeert in het buitenland via minderheidsbelangen in bijvoorbeeld joint ventures. Het MKB is qua gebruikers goed voor 60% van de regeling en 1/3 van het budget. Voorts blijkt uit onderzoek² dat de waarde die het MKB in het buitenland heeft geïnvesteerd voor 85% bestaat uit investeringsprojecten met een omvang van meer dan € 5 miljoen.

Met deze beperkingen zou Nederland zich buiten de internationale orde plaatsen nu een fiscale aftrek voor een finaal buitenlands verlies internationaal gebruikelijk is³. Dit zou het internationale gelijke speelveld verstoren.

Het is onterecht om de liquidatie- en stakingsverliesregeling te kwalificeren als instrument voor grondslaguitholling. Ondernemers zijn bereid investeringen te doen,

² CBS en Panteia/EIM, Monitor buitenlandse investeringen door het MKB (2013)

³ Zie bijvoorbeeld het rapport van de Adviescommissie Belastingheffing van multinationals van 15 april 2020, hoofdstuk 3, paragraaf 4 alsmede bijlage 1.

ook als dat betekent dat er een verlies kan ontstaan. Het behalen van verlies is echter nooit beoogd. De suggestie dat ondernemers verlies maken om belastinggrondslag uit te hollen staat haaks op het maatschappelijke beeld van ondernemerschap. Ondernemers en ondernemingen zijn niet uit op verliesgevende activiteiten.

Verder heeft de voorgestelde temporele beperking een vreemde uitwerking. Het is niet duidelijk waarom het aftrekrecht in zijn geheel zou moeten vervallen indien de periode van vereffening langer duurt dan drie jaar (ongeacht de tegenbewijsregeling). Het ligt voor de hand aan te sluiten bij de methode onder de huidige stakingsverliesregeling, namelijk dat het liquidatie- of stakingsverlies in aanmerking wordt genomen wanneer de activiteiten van de vennootschap in de andere staat zijn gestaakt of uiterlijk drie jaar daarna. Dit voorkomt overkill wanneer in de praktijk onduidelijkheid bestaat waarom in het buitenland de vereffening niet afgerond kan worden, en het vereenvoudigt de uitvoering doordat minder vaak discussie over de toepassing van de tegenbewijsregeling zal optreden

Ten slotte kent het wetsvoorstel een overgangsregeling voor specifieke situaties maar ontbeert het een algemene en adequate overgangsregeling voor liquidaties van direct gehouden deelnemingen die vanaf de inwerkingtreding van het wetsvoorstel niet meer voldoen aan de kwantitatieve of geografische voorwaarde maar waarvan de activiteiten reeds zijn gestaakt dan wel, indien dit eerder is, het besluit om de activiteiten te staken is genomen vóór 1 januari 2021, terwijl de liquidatie nog niet is afgerond.

VNO-NCW en MKB-Nederland pleiten voor een gebalanceerde regeling rond liquidatie- en stakingsverliezen inclusief een adequate overgangsregeling waarbij oneigenlijk gebruik en kunstmatig uitstel wordt bestreden maar tegelijk de internationale actieradius van het bedrijfsleven niet wordt beperkt.

Wij vragen de voorgestelde vormgeving te heroverwegen en de verrekening van liquidatie- en stakingsverliezen vorm te geven langs de lijnen van de voorgenomen temporisering van de algemene verliesverrekening. Temporisering (verrekening tot een percentage van de winst) heeft een aantal additionele voordelen ten opzichte van onderhavig voorstel:

- Er ontstaat een effectiever systeem dat een bodem legt in de Vpb. Via temporisering ontstaat een robuust systeem waarbij alle liquidatie- en stakingsverliezen (binnenlands, buitenlands, EU of non-EU) de Nederlandse Vpb-grondslag nog maar beperkt verlagen en resteert altijd belastbare winst.
- Er hoeft geen geografisch onderscheid te worden gemaakt tussen verliezen.
- Er is geen aanscherping nodig voor de bezitseis waardoor het MKB wordt ontzien.
- Bedrijfseconomisch is deze vormgeving minder schadelijk zolang verliezen conform de hoofdregel onbeperkt voorwaarts verrekenbaar blijven. Enerzijds zal dan niet altijd volledige verrekening van verlies mogelijk zijn, anderzijds behouden de resterende verliezen commercieel hun volledige waarde naar de toekomst.